

skellige Landsdele. Det er denne Vej, jeg for mit Vedkommende fortrinsvis vilde pege paa. Gik man den, slap man for det usmagelige i, at man indenfor Skole-raadene søger at skaffe sig saa stor Del af Statstilskuddet som muligt. Dette har jeg altid fundet anstødeligt og tænkt paa at fremdrage her, men jeg har ventet paa den Lejlighed, jeg mente maatte komme. Arbejdet vil let kunne udføres af Statistisk Bureau med de Midler, vi har til Raadighed, siden vi fik Loven om Formue- og Indkomstskat. Jeg vil anbefale dette til Overvejelse af den højtærede Minister og det Udvalg, som faar med Sagen at gøre.

Samtidig vil jeg gerne pege paa et Forhold, som løber jævnsides med det, jeg her har nævnt. Det hedder i Lovforslaget saavel som i Lovene af 1892 og 1902, at Beløbet, som staar til Raadighed, skal fordeles imellem Skoleraadskredsene paa Grundlag af Elevantallet i Folkehøjskoler og Landbrugsskoler, men saaledes, at hver Elevklasse faar sit Beløb. Det vil altsaa sige, at eet Beløb gaar til Elevers Ophold paa Folkehøjskoler, et andet til Understøttelse af Elever paa Landbrugs- og Havebrugsskoler. Forholdet har siden 1902 — jeg har ikke undersøgt Sagen forud for det Aar — været det, at næsten nøjagtig Femtedelen er gaaet til Landbrugsskoler, Resten til Folkehøjskoler. Men det har medført, at medens man har maattet udskyde en hel Mængde kvalificerede Ansøgere blandt dem, som har søgt Tilskud til Folkehøjskoleopholdet, har det modsatte, hvis Forholdene i den øvrige Del af Landet har været som i Sorø Amt, næsten været Tilfældet med Hensyn til dem, som har søgt Understøttelse til Ophold paa Landbrugsskoler. Jeg tror, under Hensyn til det store Beløb, man i de senere Aar har faaet til Raadighed i Sorø Amt, at det maa stille sig paa samme Maade hele Landet over; Forholdet maa være det, at ikke en Femtedel af Ansøgerne søger Tilskud til Ophold paa Landbrugs- og Havebrugsskoler, Husmandsskoler deri indbefattet. Enkelte Aar har man i Sorø Amt ikke kunnet bruge hele det til Raadighed stillede Beløb, med mindre man vilde anlægge en Maalestok for Uformuenhed, som var uforsvarlig. Man har ikke alene kunnet give alle kvalificerede Ansøgere Understøttelse, men har kunnet give dem større Understøttelse end Eleverne paa Folkehøjskolerne. I det Cirkulære, som skulde være vejledende for Skoleraadene, Cirkulæret af 31. Januar 1903, hedder det for Resten ogsaa, at man skal give større Understøt-

telse til de Elever, som søger Ophold paa Landbrugsskoler, end til dem, der søger Folkehøjskolerne. Det hedder, at „lavere end 20 Kr. maanedlig bør Understøttelsen som Regel ikke sættes, naar der søges Ophold paa Folkehøjskoler“, dog kan man i enkelte Tilfælde, hvor det skønnes rigtigt, gaa op til 25 Kr. maanedlig. Det sidste har vistnok ingen Anvendelse faaet; snarere er man gaaet den modsatte Vej; jeg ved, at man har givet Elever 15 Kr. i Understøttelse, fordi der ikke var flere Penge. Videre hedder det i Cirkulæret: „For Landbrugsskoleelever skønnes den sædvanlige Understøttelse at burde være 20 Kr. maanedlig foruden 5 Kr. maanedlig til Undervisningsmidler, for Husmandsskoleelever 25 Kr. for Piger og 30 Kr. for Karle“. Den sidste Bestemmelse anser jeg ogsaa for uheldig. Man har i hvert Fald røsonneret saadan: Naar du tager Ophold paa Kærehave Husmandsskole, er du sikker paa en Understøttelse af 25 eller 30 Kr. fremfor 20 eller maaske kun 15 Kr., naar du søger en Højskole. Naar Ministeriet har givet denne Bestemmelse, der vistnok er indsat paa Grundlag af Forhandlingerne her i 1892, saa vidt jeg erindrer, har man vel nok ment, at man derigennem skulde opfordre Folk til at søge disse Fagskoler, men jeg tror ikke, det er rigtigt at gaa den Vej. Det bør i alt Fald være Trang, Uformuenhed, der bliver bestemmende for, om der skal gives Understøttelse eller ej. Dette vil jeg gerne henstille til Overvejelse. Cirkulæret trænger vist i det hele til Ændring paa flere Punkter, saaledes ogsaa den Bestemmelse, at de Elever, der har været paa Højskole, fortrinsvis bør komme i Betragtning. Det kan være rigtigt, at man skriver saadan, men dette „fortrinsvis“ indskrænkes rigtignok ved den efterfølgende Regel om, at Bestemmelsen dog ikke maa praktiseres saaledes, at Folk, der ikke har været paa Højskole, derved udelukkes. Ansøgerne bestaar af Folk, som ikke har været, og Folk, som har været paa Højskole. Skal man „fortrinsvis“ understøtte dem, der har været paa Højskole, har de, som ikke har været paa Højskole, i Virkeligheden ringe Chancer.

Jeg vil gerne henlede Opmærksomheden paa Slutningen af § 4, 1ste Stykke, om, at Elever, der væsentlig kun deltager i Undervisningen paa de til enkelte Skoler knyttede særlige Fagafdelinger, ikke kan modtage Tilskud af disse Midler. Man ser af Anmærkningerne, at der særlig er tænkt paa Husholdnings- og lignende Kursus, og jeg vil haabe, at man ikke har tænkt paa